

18. *Popotnik*. List za šolo in dom. IV. leto, v Mariboru, po dvakrat na mesec na celi poli v 8^{ki}. Urednik M. Nerat. — Tiskar J. Leon.

19. *Cerkveni Glasbenik*, organ Cecilijinega društva v Ljubljani, V. leto, po jedenkrat na mesec v 8^{ki}. Urednik Janez Gnezda, urednik glasbene priloge Anton Förster. — Tiskar R. Milic.

20. *Kres*. Leposloven in znanstven list. III. leto, v Celovci, mesečnik, vselej po 3—4 pole v 8^{ki}. Urednik prof. dr. Jakob Sket. — Tiskarna družbe sv. Mohorja.

21. *Ljubljanski Zvon*. Leposloven in znanstven list. III. leto, mesečnik, vsak zvezek po 4 pole v 8^{ki}. Urednik Fr. Levec. — Narodna Tiskarna.

22. *Slovenski Pravniki*. III. leto, v Ljubljani, mesečnik, po 2 poli v m. 8^{ki}. Urednik dr. Alfonz Moschè. — Narodna Tiskarna.

23. *Šola*. Glasilo Goriških učiteljev. III. leto izhaja v Gorici brez določene obroke v zvezkih po 2 poli obsežnih v 8^{ki}. Urednik V. Černic. — Hilarijanska tiskarna.

24. *Mir*. II. leto, v Celovci, po dvakrat na mesec na celi poli v mali 4^{ki}. Urednik Filip Haderlap. — Tiskarna družbe sv. Mohorja.

25. *Ljudski Glas*. II. leto, v Ljubljani, po dvakrat na mesec na celi poli v fol. Urednik Ferdinand Suhodobnik. — Tiskarja Ig. pl. Kleinmayr in Fedor Bamberg.

[26. *Knjetski Prijatelj*. Der Bauernfreund. Z „Gospodarsko prilogo“. II. leto, v Celji, izhaja drugo in četrto nedeljo v meseci na celi poli v 4^{ki}. Urednik dr. Edvard Glantschnigg. — Tiskar Janez Rakusch.]

27. *Škrat*. Zabavno-zbadljiv in šaljiv list, I. leto, v Ljubljani, po dvakrat na mesec po polu pole v 4^{ki}. Urednik Janko Pajk. — Narodna Tiskarna.

28. *Obrtnik*. Der Gewerbsmann. I. leto, v Ljubljani, vsak mesec po jeden pot na celi poli v 8^{ki}, s slovensko-nemškim tekstom. Urednik Matej Kunc. — Tiskata Klein in Kovač.

Poleg teh listov tudi „*Laibacher Diocesanblatt*“, ki se tiska v Narodni Tiskarni, prinaša mnogo slovenski pisanih razprav.

Število slovenskih časopisov je lep dokaz o marljivosti, žilavosti in o rodoljubji malega naroda našega, ki šteje uradno samo 1,192.000 duš.

Miklošičeva slavnost. Iz Ptuja smo prejeli ta dopis: Dne 20. novembra t. l. bode praznoval vseučiliški profesor in dvorni svetovalec dr. Fr. vitez Miklošič na Dunaji sedemdesetletno svojega rojstva in štiridesetletnico svojega delovanja na polji slovanskega in primerjajočega jezikoznanstva. Ni nam treba opisovati njegovih zaslug, znane so vsakemu izmed nas, znane so po vesoljnem svetu. On je postavil temelj zdanji slavistiki, njegovi učenci sedé na stolicah slovanskim jezikom po vsej Evropi, on je sin zemlje slovenske, sin, kakeršnega drugi večji narode nahajajo le redkokrat med svojimi.

Zato se je že preteklo leto v Ljutomeru, v čigar okolici, v Radomerščaku, je zagledal svojega življenja dan slavni sin naroda slovanskega, zbral odbor, da stori potrebne priprave za slavnost. Odborniki so: prof. J. Šuman in Puklj Radosl. za Dunaj; dr. Klemenčič za Gradec; dr. Radaj in dr. Jožef Pajek za Maribor; dr. Sernec in prof. Žolgar za Celje; Grasselli, prof. Pleteršnik in prof. Levec za Ljubljano; prof. Glaser in prof. Jesenko za Trst;

prof. Erjavec za Gorico; prof. Einšpieler in dr. Sket za Celovec; prof. Hubad in dr. Gregorič za Ptuj; Raić Bož. in dr. Požar za Haloze; župnika Borovnjak I. in Žižek Belotinski za Prekmursko; dr. Gršak Iv., dr. Žižek, Jesih, Kranjec V. za Ormož. Ljutomerski odborniki: gg. Kukovec Iv., župnik Šrol Fr., dr. Mravljak, Simonič, Jurkovič, Sršen, Gomilšak, Horvat, Kril, Kovačič, Šlambergar.

Jednoglasno je poverila zbrana gospoda vseučiliškega profesorja v Gradci dr. G. Kreka s predsedništvom in radostni so pozdravili Slovenci in učenjaki novico o namerovani svečanosti Miklošičevi.

Narod slovenski pokaže s tem činom, da zna ceniti svoje duševne velikane, da se zaveda, da tudi on, akoravno malo, pomaga po svojih sinovih vesoljnemu razvitju vednosti in naobraženja.

Na velikonočni ponedeljek se je zbralo v Ptuji v čitalnični dvorani dvajset odbornikov, da se dogovoré o programu in določijo dan slavnosti.

Predsednik čitalnični, g. dr. Gregorič, pozdravi zbrane odbornike; g. prof. dr. G. Krek prečita več pisem gospodov, katerim okoliščine niso dopuščale, da bi se bili udeležili seje. Med temi je razveselilo navzočne posebno pismo dunajske „Slovenije“, naznanjujoče, da hoče proslaviti tudi učeča se mladež svojega učitelja, ker kaže, kako vroče spoštuje vsa akademična mladež Miklošiča. In celó od bratov naših onkraj Mure je prinesel brzojav srčen pozdrav po veleza-sluznem prekmurskem Žižku.

Miklošič sam pravi v svojem pismu do predsednika, kako ga je razveselila nakana slavnosti. „Ali moje slabo zdravje mi ne dopušča udeležiti se slavnosti. Recite, lepo Vas prosim, vsem mojim prijateljem v mili moji domovini in po drugih slovenskih deželah, koliko sem jim hvaležen za čast, meninamenjeno.“ — Ni mi treba praviti, kako so sezale te besede v srce vsem zbranim.

Za podpredsednika si izvoli zbor gospoda deželnega poslanca J. Kukovca iz Ljutomera, za tajnika g. župnika B. Raića, katerega je sicer ovirala bolezen — od katere je pa zdaj že okreval na radost vsem rodoljubom, — da ni mogel priti v Ptuj, za blagajnika pa g. župnika Šrola v Ljutomeru.

Po natančnem pretresovanji — seja je trajala od 5. do 8. ure — dogovorili so sledeče: predsednik prevzame dopisovanje z učenjaškimi krogi, iz katerih je povprašalo že več učenjakov z Angleške, z Ruske, z Nemške in od drugod, kaj in kako bo s slavnostjo, da bi se je mogli udeležiti. Tajnik prevzame nalogo, da se bodo spoznale zasluge Miklošičeve med prostim ljudstvom in med Slovenci sploh. Podpredsednik in blagajnik preskrbita prostor za slavnost in se trudita za gmotno stran svečanosti.

Slavnost se bo vršila 2. septembra tega leta v Ljutomeru. Ptujski pevci bodo skrbeli za petje, ormoški narodnjaki za prevažanje gostov iz Ormoža v Ljutomer, ljutomerski pa za godbo.

Načrt vsej slavnosti je: 1. predsednikov pozdrav. 2. slavnostni govor B. Raićev. 3. petje in godba. Predsednik bo naprosil g. dr. Muršca v Gradci, da bo bral ta dan v Ljutomeru slovesno sv. mašo in bode povabil slavljenca še jedenkrat, naj blagovoli priti k svečanosti, ako mu dopušča zdravje.

G. B. Raić je spisal po zapuščini Cafovi „dodatek k Miklošičevemu slovarju“ in je prosil Matico Slovensko, naj bi založila to delo. Žal, Matica ni ho-

tela prevzeti tega dela. Zató sklene odbor prositi Matico še jeden pot, naj bi izdala ta spis Cafov, ker je tako njena naloga izdavatı znanstvene slovenske spise. (Ultra posse nemo tenetur! Ured.)

Po seji so se zbrali odborniki zopet v čitalnični dvorani, kjer so pokazali ptujski pevci in ptujske pevke svojo spretnost ter razveseljevali zbrano množico do trde noči.

H.

Tri nove šolske knjige v jednom tednu, to je gotovo vesela literarna novica, ki jasno priča o neumnosti delavnosti naših profesorjev! Te dni so namreč prišle na svetlo te knjige:

1. **Fizika za nižje razrede srednjih šol.** Spisal Andrej Senekovič, c. kr. profesor v Ljubljani. V berilo je vtisnenih 200 slik. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr et Fedor Bamberg v Ljubljani 1883, 8, 228 str. Cena knjigi 1 fl. 80 kr., v platno vezani 1 fl. 95 kr. Kakor vsem Bambergovim šolskim knjigam, tako je tudi tej tisk jako razločen, kakeršnega zahtevajo naučno-ministerski ukazi; papir je čeden, podobe lepe in sploh vsa vnanja oblika očem prijetna; o nje vsebini pa prinesemo v kratkem obširnejše poročilo iz strokovnjaškega peresa.

2. **Abecednik za slovenske ljudske šole.** Sestavil Andrej Praprotnik, nadučitelj in ravnatelj I. mestni petorazredni deški ljudski šoli v Ljubljani. Založil ter prodaja Matija Gerber, bukvoze; natisnil Henrik Mercy v Pragi 1883, 8, 78 str. Cena trdo vezani knjigi s platnenim hrbtom 20 kr. — Učitelji naši si zdaj lahko izbirajo, ker imajo poleg Miklošičevega in Žumer-Razingerjevega abecednika še Praprotnikovega, ki je sestavljen po najvažnejših pedagoško-didaktičnih načelih in učnih predpisih ter, oprt na mnogoletne skušnje pisateljeve, obseza vse, kar naj bi se učenec učil p r v o šolsko leto. Prav čedna je tudi vnanja oblika, kar se mora pri šolski knjigi izrečno omenjati. —

3. **Občena zgodovina.** Spisal in založil Janez Jesenko. Prvi del: **Stari vek.** Drugi popravljeni natis. Natisnila Narodna Tiskarna v Ljubljani, 1883, 8, 128 str. Cena s a m ó 55 kr. Prof. Jesenko je že leta 1871. izdal to knjigo, ki se je „pri obstoječih razmerah“ sicer počasi prodajala, a napósled vender razprodala. Druga izdava je v vsakem oziru veliko boljša, nego je bila prva, kajti g. pisatelj jo je vso preosnoval: učivo je izdatno skrčil (I. izdava je imela 154 str. kompaktnega tiska); gradivo je pregledneje razdelil; vestno je porabil najnovejše gotove in dognane rezultate zgodovinskega raziskovanja, ter knjigi dal v obče mnogo prijetnejšo notranjo in vnanjo obliko. Pri besedah iz klasičnih jezikov zajetih izvolil si je prof. Jesenko srednji pot; — lastna imena in in od njih izvedene svojivne adjektive piše po klasičnem kopitu: Thermopyle, Athenjani, persijanski, messinski, athenski i. t. d.; a nomina appellativa piše slovenski: piramida, sfinga, arhon, konzul, pretor, kvestor i. t. d. To je spet novo načelo, vredno resnega premisleka, a dvojimo, da bi se obdržalo; kajti zdi se nam, da je o tej stvari že pred 58. leti pravo pogodil modri Metelko (Lehrgebäude, 63). Toda — quilibet abundet in sensu suo! tožil je tudi že on.

Matica Slovenska začne meseca julija razpošiljati knjige svojim družabnikom in sicer skupaj za 1882. in 1883. leto. Za leto 1882. prejmo matičarji: 1. Lovčeve zapiske, I. del, in 2. Letopis; a za leto 1883. Spomenik o šeststoletni zvezi Kranjske z vlado Habsburško. — Res, matičarji prejmo samo tri knjige za dve leti, a pomniti je, da je Spomenik po svoji

Iz Prljekovine v Rim.

Satura. Spisal J. F.

je da je Prljekovina, tega menda večina Slovencev ne ve; saj je zanimanje za geografijo slovenskih dežel med nami sploh majhno, o tem priča dovolj ponovljeno vabilo odbora »Slovenske Matice« na naročitev novega stenskega zemljevida. No, na tistem zemljevidu, če zagleda kdaj beli dan, dobi gotovo odlično mesto Prljekovina, vinorodna deželica med Ljutomerom, Ptujem in Radgono na slovenskem Štajerskem. »Od obraza do obraza« večina cenjenih bravcev tega spisa bržkone celo ne pozna Prljekovine; kajti Slovenci so že od nekdanj, kakor uči slavnoznaní Andrej Pajk v svojih po Jurčiču objavljenih »Spominih starega Slovenca iz francoskih vojsk« — »največ malovedeži in ničvedeži, ki se niso ozrli čez deveti prag«; če pa že kam potujejo, hitijo, pozabivši slovanski svet, rajši za Goethejevo Mignono »in das Land, wo die Pomerantschen blühen«. A koliko prednost bi imelo potovanje v deželo, »kjer čebula cvete«, med lukarje, v deželo »lukovega morja«, t. j. v Prljekovino, ki ima to svoje zadnje ime od besede »prlje«, katera rabi tam za Ptujem namesto »prej«. Koliko solz bi brez težave izvabila ostra vonjava lukova na potovanju v blaženo Prljekovino onim mladeničem, ki v tožnih pesmicah dokazujejo svojo srčno bol radi nezveste drage, a zaman, ker — solz ni! Ves srečen bi potem tak mladenič za prvim pesnikom slavne Prljekovine — za Volkmerjem, ki je opeval tobak — zapel slavospev luku: »O ti luk, ti žlahtna trava!«

Naj mi pa nihče ne zameri, če je to besedičenje vodeno, uvažujoč okolnosti, v katerih živim; zares meni in marsikomu, ki biva z menoj tu v megleni, hladni Ljubljani, daleč od Prljekovine, bi pač ne škodoval ognjeviti sok ljutomersko-jeruzalemsko-ptujske trte, ki greje kri, vnema domišljivost — ne domišljivosti, ampak ono bujno Miklošičevsko domišljivost, ki ostro razločuje, česar topo oko ne vidi, genialno druží, kar se nam zdi »toto genere« različno; da, Miklošič se je gotovo razvil ob krasoti divne Prljekovine!

Toda kam sem zagazil! Hotel sem le reči, da pomilujem vse tiste, ki ne poznajo slavne slovenske Prljekovine; obžalujem zlasti, da je neznana onim gospodom, ki čez »ἐπιζὸς ὀδόντων«, čez »plot plemenitih svojih zob« spuščajo debele, a često prav nerodne zabavljice na zastopnike slovenskega naroda. Ti gospodje bi se namreč

v Prljekovini naučili bolj izbrano zabavljati; naučili bi se psovka, ki imajo globoki svoj vir v zgodovini ter pričajo o »temeljitem«
zgodovinskem znanju onega, ki jih premišljeno rabi. »Kalavin!« — tako bi kmalu donelo po kranjski prestolnici namesto vsakdanje »s«. To vam je psovka, cvet vseh psovka — kalavin, t. j. debeloglavi kalin, fantalin! Beseda je nastala po ogrski vokalni harmoniji iz »kalvin«, ki pomenja pristaša kalvinske vere, obsegajoče med slovenskimi Prekmurci na Ogrskem še dandanašnji nekaj župnij. Kot psovka je bila sprva naperjena zoper inoverce prav kakor pri nas dobro znani izraz, da kaj smrdi »kak lüterš-vera«. Sicer pa je po Prljekovini tudi »Taljan« — ti Ta'jan, ti — psovka za žide in nevernike, prav kakor bosenski »Vlah« prvotno znači človeka romanske narodnosti (Lah), a rabi kot psovka različnim inovercem . . .

Da »bera besedi« bo večja, ne bo napačno, če iz onih slovenskih vasi, ki leže onstran Radgone ob ogrski in nemški meji, v to torbico izbranih psovka sprejemem tudi to-le: »Ti si Plavec, zato si tak divjak«. Ta psovka je zgodovinska ter nas spominja, da so se v 13. stoletju v okolici radgonski naselili čudsko-turski Kumani (gl. Pajkove »Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev«, str. 189.) ali Plavci, ki so od 10. do 12. stoletja pustošili južno Rusko, in katerim so pravili Rusi »Polovci« . . .

Toda vrnimo se v Prljekovino, katere vrli stanovniki ne znajo samo psovati, ampak tudi hvaliti. »To ti je kruč!« je n. pr. prlješka pohvalnica možu-junaku. Davno že ni več kručev ali v ogrski obliki — Kurucev, ki so blizu pred 200 leti razsajali po ljutomerskih goricah; toda njih spomin še živi v ti besedi, ki pomeni pogumnega, podjetnega moža, kakor kranjski »kerlc« znači krepkega fanta, a izhaja iz nemškega »Kerl«, katerega ni nihče drugi provzročil nego sam Karl Veliki. Zgodovinski dogodki, ki segajo močno v usodo narodov, se zapišejo z jeklenim peresom v njih spomin, in ko izginejo vsa druga poročila, preostanejo še besede kot glasniki preteklih dob! — Čast vam, Kruci, da nam rabi vaše ime za označevanje moške kreposti! Uveljavili ste se nam, in mi smo vas spoštovali — smo vas morali spoštovati; nehote smo dali vašemu imenu ta lepi pomen; to je sila pravega junaštva, da ga priznavajo drugi . . .

Že rimski zgodovinar Tacit govori (Germ. c. XLVI) o narodu Venetov (»Veneti«), ki so bivali vzhodno od Germanov. S tem imenom se najprej v zgodovini omenjajo Slovani; Germani so jih tako imenovali in po njih Rimljani. To je isto ime, ki še dandanašnji rabi Nemcem v poznamenovanje dveh vejic slovanskega dre-

vesa, namreč lužiških Srbov in pa nas »Vindišarjev«. — Perwolf je v »Archivu f. slav. Phil.« (IV., 63 sl.) ime »Veneti, Vendi, Wenden« lastil slovanščini, češ, da je ta beseda slovanskega izvora in sicer izvedena iz korena *vent (vētj), ki je dandanes ohranjen samo še v komparativu »večji« (stsl. vēštij); Veneti, Vindi bi torej bili »veliki« — velika ni! Krasno! Kako nam pomaga etimologija, ta divna hčerka nebes, a tolikokrat zapeljana! Če se vse podere, ta steber še stoji! — Torej mi velikani! Če nas psujejo z »Vindišarji«, zakaj bi se čutili žaljene? Ali ni lepo, biti Vindišar — velikan? — No, zdaj sem pa pošteno zavezal jezik vsem klevetnikom našega imena! Naj nas le imenujejo »velikane«; morebiti nas s svojim namišljenim psovanjem predramijo ter zbude v nas vseh željo, da postanemo, kar še nismo, če ne že velikani, pa vsaj strahu in spoštovanja vredni zastopniki svojih pravic, vsaki do zadnjega moža! —

Kdor etimologom noče pritrditi, da so Veneti, Vendi — velikani, bo pa morda vsaj verjel izpeljavi imena »Antes« od istega korena *vent. To je bilo v 6. in 7. stoletju po Kr. ime vzhodnih Slovanov, današnjih Rusov. No, da so Rusi velikani, o tem je dandanes prepričan pač ves svet, tudi brez etimologov in navzlic onim učenjakom, ki zatrjujejo, da iz *vent v slovanščini ne more postati *ant. —

Po drugi strani pa si usojam kot resen narodopisec vendarle podvomiti, da bi si bili Slovani sami nadedli ime po korenu s pomenom »velik«! Slovani se čutimo vse preponižne in smo vsled tožne minolosti le prevečkrat še do dna srca uverjeni, da je gospostvo usojeno drugim, a nam le podložnost. To trditev mi zopet podpirajo Prljeki, katerim je vsaka gospa — »nemška ženska«! O ti žalostni resnici nas uverja sploh naše gosposko ženstvo, katero po vseh slovenskih mestih in trgih še vse preveč nemški kramlja.

V tem oziru so mnogo večji drugi narodi, ki sami sebe in svojo prosveto v nebo kujejo, sami sebe občudujejo in ne čakajo, da »njih vrednost in pomen pripoznajo s proste volje drugi zemljani, da »vidi tujče krasne čine, se zavzame iz daljine«. Lastna hvala smrdi Prljeku »kak lüterš vera«. Res, iskrena skromnost diči Prljeka kakor vse druge Slovane; toda jako dvomim, ali kaj koristi dična ta lastnost v krutem boju za obstanek, ki ga bijejo narodi med seboj.

V starih časih seveda, ko je odločevala še surova sila, smo po pravici občudovali divje, junaške Obre; odtod nam znači »obrin« velikana, prav kakor řabi v staroslovenskih spomenikih v pomenu »orjak« beseda »spolinъ ali »ispolinъ«, posneta bržkone po nekem nekdanj ob spodnjem Donu bivajočem narodu »Spalaei«; isti pomen

ima »vlati«, katerega izvajajo ali iz imena Ptolomejevih Οὐάλατοι, ali iz imena slovanskih Veletov (Vilcov), ki so nekoč bivali med Labo in Odro; Miklošič pa je v (lex. palaeosl.) s to besedo celo primerjal slov. »lat« (Krek, Einleitung, p. 252).

In Bolgari, staro turško pleme, ki si je konec sedmega stoletja po Kr. podjarmilo podunavske Slovence — ali niso tudi ti Slovanom tako imponirali, da so le-ti po njih imenovali svoje plemiče Boljare ali Bojare? Sicer pa so se baš zmagoviti Bolgari silno hitro potopili v slovanski povodnji, ne da bi bili današnjim Bolgarom kaj mnogo več zapustili nego svoje ime (gl. Mikl., lex. palaeoslov. pod besedo »boljarin«). —

Iz imena »Bulgarus« pa je nastala tudi francoska beseda »bougre«, psovka podlemu človeku! Toda današnji Bolgari naj se ne izpodtikajo ob nečastni izpremembi prvotnega pomena, ampak potolaži naj jih zgodovina te besede, ki je sprva Francozom značila »bolgarskega« krivovernika, potem krivovernika sploh in končno zanikarneža. Bolgarski krivoverci, s katerimi so se bili Francozi v srednjem veku tako dobro upoznali, da so sprejeli njih ime v svoj jezik, so bili tisti Bogomili, ki so se od desetega stoletja počenši razširili kot mogočna verska stranka manihejskega značaja po celem slovanskem jugu, od Črnega do Jadranskega morja. Bogomili so bili v opoziciji zoper oficijalno bizantinsko versko obredje ter so si pridobili najširše sloje zlasti preprostega ljudstva, in po poljudnosti in živahni nazornosti svojih naukov so močno vplivali na razvitek narodnega slovstva. Toda tudi po knežjih palačah so si pridobili veljave. Ta verski pokret se je iz južnoslovanskih pokrajin raztegnil čez Italijo na Francosko, kjer so se pojavili Bogomili kot Patareni, Katari, Albižani, Waldovci ter dali državnim in cerkvenim oblastim v 12. in 13. veku dovolj opraviti (Rački, Rad jugoslavenske akademije, knj. VII., VIII., X.). S temi francoskimi krivoverniki pa je bilo v zvezi poznejše versko gibanje na Češkem, in v le-tem nam je zopet iskati kali protestantovstva. Da so torej vso to dolgo vrsto krivih ver sprožili Jugoslovani ter na ta način zasnovali zanimiv in imeniten del srednjeveške zgodovine, tega so se dobro zavedali Francozi, imenujoč krivoverstvo po njega začetnikih Bolgarih (prim. Du Cangea, pod zaglavjem »Bulgari«); francoska psovka »Bougre« nam je o tem bistra priča.

Ker pa bi mi kdo utegnil ugovarjati, da ni posebna slava prožiti in širiti krivoverstvo, da je to herostratovsko delo, zato moram Bolgarom po drugi poti čast rešiti. — Znane so »bugarštice«, hrvaške narodne pesmi z dolgimi vrsticami in stalnimi refreni; znano je, da

znači »bugariti« toliko kakor tožno pevati; da pa imajo te »bugaršnice« svoje ime baš od Bolgarov, v tem se ujemata Miklošič in Jagić. Miklošič misli, da so Bolgari kot preprosti pastirji gojili med Srbi in Hrvati, med bolj bojevitimi svojimi sosedi, otožno strujo petja — od tod ime bugaršticam — žalostinkam; a Jagić domneva (Arch. IV., 240; VII., 520), da je beseda pomenila najprej otožno melodijo, domačo ob bolgarski Marici, ki pa se je priljubila tudi dalje na zapadu ter tukaj po svoji domovini dobila ime.

Bodisi to tako ali drugače, posrečilo se nam je vsekakor Bolgarom pridobiti slavo pevoljubnega naroda ter na ta način »rešiti« čast slovanskega plemena, kateremu pred desetletji nismo vedeli niti natančnega števila.

Lepo doni ime »Slovan«; ni bila samo Bohoriču neovržna izpeljava od »slave«, tudi Kollarju je dobro služila, in še mi se z njo naslajujemo. Bridka kapljica v čašo naše slave pa nam kane, ako se spomnimo, da sosedi z našim imenom imenujejo sužnja: Sclave, esclave, schiavo! Nemila usoda zgodovine je hotela, da smo dali temu zaznamenovanju povod — in »Na potujčeni zemlji« bi lahko peli ne le po ravni Furlaniji in snežnih goličavah vzhodnih Alp, nego tudi širom velike Nemčije — povsod je stopal pred stoletji Slovan — suženj. Da se nam ta madež opere, da postane kdaj naše ime častni znak svobode, kakor se slavni Frank lahko ponaša s francosko besedo »franche« (svobodnen) in italijansko »franco«, v to pomozi Bog! A Bog ne daj, da bi se nam godilo kakor staremu plemenu »Σκρυζορις«, ki je po Šafařiku — brez Miklošiča — dalo ime staroslovanskim »skomrahom« — »praestigiatoribus« . . .

»Skomraše! moriš nas, moriš!« mi doni že od vseh strani na uho. Od vseh? Od vseh nikakor ne, kajti vsi braveci »Zvonovi« niti ne umejo besede »moriti« v tem pomenu, namreč v pomenu »dolgočasiti do skrajnosti«. V tem pomenu je beseda prav dijaškega izvora, skovana med slovenskimi dijaki, ki v izumevanju »krepkih« izrazov niso nič manj plodni nego njih nemški tovariši. Kolikokrat se sliši med njimi ta beseda v takih položajih, v kakršnem je bil svoje dni tenkočutni Horac na »sveti cesti v starodavnem Rimu« (sat. I. 9.) — »umorjen« je šel s torišča, ker se mu je nadležnež vsiljeval. Pa tudi sicer se sliši pogosto ta »morivka«, kjer ni tolike nevarnosti, kjer »morilni« meč ni tako nabrušen; svoj čas vsaj smo se vseučiliščniki čutili »umorjene« skoro pri vsaki pametni ali nespametni »govoranci«, ki nas je le zadrževala, da nismo dovolj zgodaj

prestopili k zadnji in najimenitnejši točki vsake dijaške zabave — h »krokanju« . . .

No, zdaj me pa že samega obhaja bojažen, da sem res začel »moriti« potrpežljive brave, in da bodo odslej vsi jezikovno plodni Slovenci zmerjali po meni, ki sem Prljek, vse dolgočasne »morivce« Prljeke — kakor imenujejo Francozi in njih bratje Italijani prave morivce »assassine« po herostratovsko znanih ljudeh iz sprednje Azije, namreč po neki srednjeveški versko-politiški stranki iz zapadne gorate Perzije in iz Libanona, ki se je od 11. do 13. veka odlikovala po svoji bojevitosti in neustrašenosti ter se pod načelstvom »starca z gor« dala rabiti za zavrtačne umore — za posel roparskih »assasinov« . . .

Poslavljač se od dragega bravca, ki mi je potrpežljivo sledil po polju različnih ved, zgodovine, zemljepisja, etimologije, politike in se zdaj po obilem trudu izvestno čuti »umorjenega«, ga najvljudneje vabim na kapljo Prljekovca, ki ga točijo kot Ljutomerca ali Zavrčana. Le-to izborna kapljico pijoč, se bova pošteno znesla nad Nemci, ki so nam žlahtnega Zavrčana prekrstili v »Sauritscherja« — pravi »lucus, a non lucendo«, toda narobel . . .

Tako sva priromala iz Prljekovine, četudi ne v Rim, odkoder se božja pot pri nas zove »romanje« (Roma = Rim), pa vsaj do čaše prljekovskega vina — in to menda tudi ni nič napačno: »Primum bibere, dein philosophari«! potrdiva tudi midva lahko z rahlo, toda pomembno izpremembo znanega reka, na katerega se je nedavno skliceval neki govornik v našem parlamentu.

Ne vem, kdo bolj je tožen.

Ne vem, kdo bolj je tožen,	Škrjančku več leteti,
Škrjanček ali jaz?	Več peti ni mu moč,
Ko meni kakor njemu	Ker zemljo mrak objema,
Zastaja v prsih glas —	Ker nanjo pada noč . . .

Veselo z vami peti
I meni noč ne da,
A noč ta bolj je huda,
Ta noč na dnu srca.

Aleksandrov.

